

**VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE
2018**

Gudstjänster

Gudstjänster

I 2018 års gudstjänststatistik kan vi se att besökare vid huvudgudstjänsterna minskade från 6091 besökare år 2017, till 5393 besökare år 2018. Årets siffra ligger dock nära år 2016 då vi hade 5 366 besökare.

Vårt mål är att fira engagerade och varierade gudstjänster med människor i alla åldrar och därför följde vi under året den variation som församlingsinstruktionen ger riktlinjer för vad gäller variationen på teman för gudstjänsterna, men också tidsmässigt när på dagen gudstjänsten förläggs. Vi har sedan några år tillbaka valt att lägga huvudgudstjänsterna på söndagar antingen kl 11 eller kl 16.

En god månadsrytm i gudstjänstlivet har fortsatt visa sig vara att fira någon form av mässa varannan söndag och söndagsgudstjänst varannan söndag, med målet att det skall firas minst två mässor i månaden.

Många uttrycker att det finns en positiv mångfald med de olika typer av gudstjänster vi har, inte minst musikgudstjänsterna där vi bland annat under vårterminen hade musikmässa med temat – Kärlekens lov och Mässa i G-dur av Schubert och folkmusikmässa – I välsignan och fröjd.

Under höstterminen hade vi bland annat musikgudstjänst – Förklädd Gud och Requiem av John Rutter samt Mässa i keltisk ton i Allhelgona.

Till storhelgerna som advent, jul och påsk har tillströmningen av gudstjänstbesökare fortsatt att vara mycket god. Alla helgons dag tycks växa i betydelse för varje år och både minnesgudstjänsten och musikstunden på alla helgons dag samt musikgudstjänsten på söndagen var välbesökta.

Kyrkan var under Alla helgons dag och kväll öppen för ljusständning och en

stunds stillhet och många människor som besökte kyrkogården tog också möjligheten till ett besök i kyrkan.

Under julperioden är det framförallt samling kring krubban för små och stora på julafton som fortsätter att öka, från ca 100 besökare när vi började med denna gudstjänst för ca 8-9 år sedan till runt 200 besökare i år.

Förutom söndagsgudstjänsterna i Värmdö kyrka och Sjölidens kapell firades gudstjänst på Bullandö marina på Kristi himmelfärdsdag, vid hembygdsmuseet vid kyrkan på midsommardagen och på Strömma hembygdsgård söndagen efter midsommardagen, samt på Grinda en söndag i augusti.

Tre tillfällen, söndagen före pingstdagen, i mitten på juli och andra advent firades gudstjänst i Ahlsviks bygdegård på Svartsö. Dessa gudstjänster på Svartsö är

mycket välbesökta och samlar ofta över 200 deltagare. Psalmorkestern på Svartsö, bestående av "frivilligmusiker" under ledning av Anders Forsslund, är mycket uppskattad.

Vi är mycket tacksamma för samarbetet med hembygdsgårdar och värdfamiljer i förläggande av gudstjänster där den lokala förankringen och synen på gudstjänsten som hela församlingens gudstjänst kan förstärkas.

Sist men inte minst kan vi också nämna att det i stort sett vid varje gudstjänst i Värmdö kyrka och Sjölidens kapell genom kyrkvärdarnas försorg serverats kyrkkaffe. Detta skapar en viktig mötesplats efter gudstjänsten för fortsatta samtal och församlingsgemenskap. Kyrkkaffet är en viktig pusselbit i församlingsbygget och i att vara en levande och välkomnande församling.

Friluftsgudstjänster

Under sommaren firade vi sex friluftsgudstjänster på torsdagskvällar med start på Sjölidens. Därefter följde friluftsgudstjänster på Nora gård, hos familjen Karlsson, vid hembygdsmuseet vid Värmdö kyrka, på Väster-Skägga gård hos familjerna där, på Betania, Ersta diakonis sommarhem i Boda, och slutligen vid Torsby Sjöstuga, en ny plats för detta år.

Vid varje gudstjänst medverkade förutom präst och församlingens musiker också solist, instrumentalist eller kör.

Dessa friluftsgudstjänster är mycket uppskattade och samlade från ca 30 till över 100 deltagare vid varje tillfälle. Vi tackar alla värdar som vi har fått komma till för deras gästfrihet.

Kyrkliga handlingar

Under året ägde 97 dopgudstjänster rum i församlingen, vilket var ungefär lika många som år 2017 då det var 100 dopgudstjänster.

De flesta dop var i Värmdö kyrka och i några få i Sjölidens kapell, då detta varit under ombyggnad. Några dop var också hemdop. På nationaldagen hade vi kyrkan öppen för drop-in dop och vigsel. Antalet vigslar blev under året 38 där de flesta ägde rum i Värmdö kyrka, men också några som hemvigslar. Antalet vigslar har ökat från år 2017 då det var 31 vigslar.

Under året ägde 52 begravningsgudstjänster rum i församlingen vilket är i stort sett samma antal jämfört med år 2017 då det var 54 begravningar.

Värmdö kyrka fortsätter att vara en mycket uppskattad kyrka för många, inte minst vad gäller för de kyrkliga handlingarna, vilket leder till att vi är församling för så många fler än bara skrivna i Värmdö församling.

Kyrkvärdar

Kyrkvärdarna träffades tre torsdagskvällar under året för att fördela tjänstgöringstillfällena, men också för att utvärdera den gångna perioden. Vi träffades också på Kristi himmelfärdsdag på Bullandö. Året

avslutades med ett julbord för kyrkvärdskollegiet, som vid årets slut bestod av åtta personer.

Vägkyrkan i Värmdö kyrka

Under sju veckor sommaren 2018 hölls kyrkan öppen tack vare frivilliga krafter. Antalet aktiva vägkyrkoguidar var år 23 personer. Antalet guider har ökat under de två senaste åren. Cirka 450 besökare välkomnades under sommarveckorna och erbjöds guidning i kyrkan, information om församlingen och en kopp kaffe eller en stunds stillhet. Ett antal större grupper togs också emot. En vägkyrkoguidesutflykt till Järfälla och Viksjö kyrkor fick avsluta årets vägkyrka.

Musik

Vi vill erbjuda alla sångintresserade möjlighet att delta i någon form av körsång. Vi vill förse gudstjänster och förrättningar med bra musik samt erbjuda konsertupplevelser av olika slag.

Under året medverkade körerna regelbundet vid gudstjänster i kyrkan. Kyrkomusikerna spelade vid gudstjänster och andra kyrkliga förrättningar, andaktstunder på servicehus och vid personalens tisdagsmöten. Vi deltog i konfirmandundervisningen, spelade vid soppluncherna och vid skolornas adventssamlingar och avslutningar. Vid barnsången i kapellet spelade vi på fredagarna. Vid flera gudstjänster framförde solister musik tillsammans med kyrkomusikerna.

Under året har ett samarbete med kommunens demensvård inletts, som resulterat i musikstunder på Diamantens servicehus en gång per månad.

På sportlovet bjöd Kerstin Alling in till ”Sportlovsorgel” där alla åldrar gavs möj-

lighet att spela på Värmdö kyrkas fina orgel.

Körer och sänggrupper

Körerna hade regelbundna övningar en gång per vecka under terminerna.

Barnkörer

Diskanten, Lilla och Mellan Cappella leds av Kerstin Alling, Stora Cappella av Lars Hallgren.

Åldersindelningen för barnkörerna justeras från år till år beroende på antalet barn i olika åldrar, alltså ser det ofta olika ut under vår- och hösttermin. Under hösten har det sett ut på följande sätt:

Diskanten, för 4-6-åringar, som har cirka 25 medlemmar.

Lilla Cappella för årskurs 1-3 hade cirka 20 medlemmar, Mellan Cappella för årskurs 4-6 hade cirka 30 medlemmar och Stora Cappella för årskurs 7 och uppåt som under året haft ett medlemsantal på knappt 10 ungdomar.

Församlingen anordnar också Småbarnssång för barn i åldern 0-5 år med vuxna (se Öppet hus med småbarnssång under Undervisning). Samarbetet med barn- och ungdomsverksamheten fortsätter med något som vi kallar för Körlajbans. Det är en fritidsverksamhet för körbarnen där man bland annat arbetar med förberedelser inför familjegudstjänster och musikal. Ett 30-tal barn deltar i verksamheten.

Vuxenkörer

I församlingen fanns under året fyra vuxenkörer; Choristas Veteranicus med 48 medlemmar leds av Kerstin Alling, Lars Hallgren har hand om Värmdö Kyrkokör med 38 medlemmar och Värmdö Vokalensemble med 25 medlemmar.

Helena Kasesjö leder Komigångkören, med ca 15 deltagare. De träffas och sjunger två gånger i månaden och framträdde vid ca 4 gudstjänster under året.

Musikgudstjänster och konserter

Under året hade vi 10 musikgudstjänster där någon av församlingens körer utgjorde stommen. Vid dessa medverkade instrumentalister och solister av skilda slag. Av musiken som framförts kan nämnas Mässa i keltisk ton, Requiem av Rutter, Bachs motett Jesu meine Freude, Folkmusikmässan I välsignan och fröjd, Schuberts mässa i G-dur samt ett flertal musikgudstjänster med blandad repertoar och skiftande genrer. På Trettondedag jul framförde Värmdö kyrkokör Ivar Widéns vackra juloratorium.

Choristas Veteranicus stod för tre av dessa musikgudstjänster. Vid den en av dem framfördes Förklädd gud i samarbete med Täby musikklasser. Vid gudstjänsten den fjärde advent sjöng de in julen tillsammans med Eric och Susanne Francett. Choristas Veteranicus har även spridit glädje med sång vid Diamanten och Gustavgården.

Vokalensemblen och Kyrkokören samarbetade under våren med det stora oratoriet Messias av Händel som framfördes vid en konsert i mars tillsammans med Stockholm Concert Orchestra och fyra framstående sångsolister.

Vid den mycket välbesökta julkonserten medverkade Vokalensemblen, Kyrkokören och Stora Cappella.

Samtliga vuxenkörer sjöng in våren på Valborgsmässöfirandet vid Sjölidén.

Under sommaren gavs i kyrkan sju uppskattade sommarkvällskonserter, skiftande från jazz och folkmusik till klassisk kammarmusik.

Tina Ahlin och Orsa spelmän avslutade sommarmusiken med en härlig "picknick-konsert" på Sjölidén.

Barnköreerna utgjorde sammantaget stommen i 6 stycken familjegudstjänster, till exempel en med Disneytema och, tillsammans med Choristas Veteranicus, en Sommarfestgudstjänst. De sjöng också påskdagsgudstjänsten och bjöd den tredje advent på ett stämningsfullt luciatåg.

Övriga gudstjänster som kan nämnas är Kyndelsmässodagen, Skärtorsdagen, Långfredag, Påskdagen, Kristi himmelfärds dag på Bullandö brygga, Alla helgons dag, första Advent, Julbönen, Julottan och Nyårsbönen, gudstjänsterna på Svartsö – gudstjänster där musiken spelat en stor roll.

Sjölidéns nygamla kapell användes första gången vid en sopplunch då Kerstin Alling underhöll tillsammans med Bo Karlsson och Rigmor Bådal. Den första Söndagsmässan hölls på domsöndagen, då Stora cappella medverkade med sång. Den fina akustiken och stimulerande miljön i kapellet ger oss stora förhoppningar om att kunna utveckla den musikaliska verksamheten på Sjölidén.

Undervisning

Familjegrupper

Familjegrupperna består av barn och föräldrar i fasta grupper en gång i veckan. Åldern på barnen är 0-5 år. Under 2018 hade vi två familjegrupper med sammanlagt 27 vuxna och 43 barn.

I familjegrupperna har vi först haft en liten samling, sedan har vi erbjudit dagens pyssel. Ibland hjälper föräldrarna till vid lite svårare moment. Vi har bl a gjort enkla tavlor, teckningar, målat olika figurer samt påsk-, halloween- och julpyssel. Vi har övat på att klippa och på penngrepp och pincettgrepp då vi gjort pärlhalsband och armband. Pedagogerna har även haft en fruktstund med sagoläsning då det samtidigt funnits möjlighet för föräldrarna att sitta och fika och samtala i ett angränsande rum. Familjegrupperna avslutas alltid med en sångsamling då vi också tänder ljus och ber en bön.

Under året gjorde vi två utflykter. I maj åkte vi på utflykt till Västergården på Hjälmo med 56 personer och besökte Familjen Schierman och deras bondgård. I början av september åkte vi till Nysveds gård där gårdens ägare Åsa Lindquist guidade oss runt och vi fick titta på djuren, rida och åka häst och vagn.

I slutet av maj hade vi terminsavslutning utomhus i trädgården på Sjölidens och den yngsta barnkören, Diskanten, medverkade. Höstterminens avslutning hade vi i Värmdö kyrka. Barnen fick då möjlighet att gå ett luciatåg tillsammans.

En av våra präster hade därefter en dockteaterföreställning om Jesu födelse för alla barn. Efteråt bjöds det på fika i sockenstugan där tomten kom och hälsade på.

Under året medverkade vi vid sex familjejeanpassade gudstjänster.

Barnsång och Utelek

På fredagar hade vi småbarnssång i kapellet med en sångstund på cirka 30 minuter med både välkända och nyare barnsånger. I september startade vi med en ny verksamhet, Utelek, direkt efter barnsången. Då gavs möjlighet att leka med olika uteleksaker vid lekplatsen och äta grillad korb med bröd, enkelt fika och dryck till ett lågt pris. Antalet besökare varierade under året eftersom det är en öppen verksamhet och väderberoende. Det var allt från 30-70 deltagare. Åldern på barnen varierade från några månader till cirka 5 år. Det har även varit med flera mor- och farföräldrar vid sångstunden och uteleken dessa tillfällen.

Öppna förskolan

Under året har vi haft Öppen förskola på Sjölidens på måndagar och tisdagar.

Hit kan man komma utan föransökan, vi har en sångsamling, pyssel och lek för barnen. Antalet besökare har varierat alltifrån tre till tolv vuxna plus barn. Föräldrarna har haft möjlighet att fika och ha en trevlig samvaro tillsammans. Verksamheten har blivit mycket uppskattad och välbesökt.

Påskspel och julspel

Under två veckor före påsk kan församlingens förskolor, förskoleklasser och familjedaghem komma till Sjölidens kapell på påskdockspel som handlar om Jesus under påskveckan. Dockspelet spelas upp av en präst eller en pedagog. Barnen som får stanna kvar efteråt och ställa frågor, titta närmare och känna på dockorna. Syftet är att barnen ska få lära sig mer om varför vi firar påsk i kyrkan. Påskspelet sågs av 273 stycken barn och vuxna. Barnen är i åldrarna 3-6 år.

Julspelet äger rum i kyrkan och uppförs gemensamt av medarbetare ur personalgruppen. På grund av ändrade busstider till Värmdö kyrka behövde vi göra om tiderna. Tidigare har vi erbjudit fyra föreställningar under två dagar. I år erbjöd vi tre föreställningar under två dagar. Två av dessa tider bokades. Syftet med julspelet är att barnen ska få känna sig trygga i kyrkan som rum och få ta del av berättelsen om Jesu födelse. I år kom 190 barn och vuxna. Barnen är i åldrarna 2-6 år.

Eftermiddagsverksamhet för skolbarn

Vi har haft verksamhet för skolbarn två gånger i veckan i Sommarro. Båda grupperna har bestått av 25 barn i åldern 6-11 år. De flesta barnen går i skolor som ligger i vår församling, i närområdet.

Under året som gått blev det mycket pyssel med många olika material. Barnen

har lekt inne och utomhus, spelat sällskapsspel och vårt tv-spel. Till påsk fick de tillsammans leta efter ett stort påskägg som vi hade gömt i trädgården. Vi har ätit mellanmål tillsammans och när det har varit varmare ute så har vi grillat korv. Som terminsavslutning hade vi en skattjakt, då barnen blev uppdelade i olika grupper och ivrigt letade efter skatten. Eftersom barnen har kommit från olika skolor så har de lärt känna andra barn än sina skolkamrater här nere på Sjölidén.

Sommardagläger

Vi hade två läger på sommaren för barn födda -07, -08 och -09. En vecka i juni och en vecka i augusti, med 30 respektive 21 barn. Vid lägret i augusti bjöd vi även in lite äldre barn, födda -05 och -06 att delta. 10 äldre barn deltog. Till en början lekte vi "lära känna"-lekar, övriga veckan hade vi jag-stärkande övningar, grupplekar och jobbade med skapande verkstad. Vid båda lägertillfällena åkte vi på utflykt till Norra Lagnö och Antistilla där vi gjorde aktiviteten Utmaningen tillsammans. Möjligheten till bad fanns från vår brygga. Sammanlagt arbetade åtta ungdomsledare med oss pedagoger. Avgift för sommarlägret var 250 kr för medlemmar i Svenska kyrkan och 1000 kr för icke medlemmar. Varje dag serverades lunch som vår husmor lagade åt oss och ett mellanmål.

Tjejgrupp

Vi har haft en tjejgrupp på måndagar med sammanlagt ca 20 tjejer i årskurs 6-8 under året. Här finns det möjlighet för tjejerna att pyssla. Under terminen har vi bland annat gjort olika ekologiska hud-

vårdsprodukter, tvålar, ljus, tovat, målat tavlor och gjort olika smycken. Tjejerna får möjlighet att baka och göra olika slags smörgåsar. Vid den varmare perioden grillar vi korv på uteplatsen vid Sommaro. Vi har även vid varje träff haft en ett pass av självstärkande övningar, diskussioner och avslappning. I slutet maj hade vi terminsavslutning och åkte med alla tjejer till Gröna Lund och hade en rolig kväll tillsammans.

Skolverksamheten

Värmdö församlings samarbete med skolorna utgår från skolans läroplan och syftar till att vara en resurs för barn, ungdomar och personal på skolorna, som kunskapsförmedlare, samtalspartner och traditionsbärare.

Församlingen erbjuder olika verksamheter och aktiviteter för skolorna inom församlingens upptagningsområde; Kyrkskolan, Viks skola, Grantomta Montessori, Svartsö skola och Hemmestaskolorna. Vid förfrågan kan vi också erbjuda verksamheter för skolor utanför församlingens upptagningsområde.

Under 2018 bjöd vi in årkurs 3 för en påskvandring där eleverna fick höra bakgrunden och berättelserna kring den judiska och den kristna påsken. Vi hade klasser från Grantomtaskolan, Kyrkskolan och Viksskola.

Utöver de verksamheter som erbjuds på initiativ av oss, har vi även möjlighet att ta emot eller möta klasser där läraren önskar vår kunskap. Ett exempel är när vi tagit emot klasser från Grantomtaskolan på studiebesök och pratat om kyrkans betydelse genom historien.

Livskunskap

Sedan hösten 2017 har vi arbetat enligt en ny modell som innebär att vi erbjuder så kallade livskunskapspass till elever i årskurs 4-7 inom församlingens upptagningsområde. Programmet går ut på att varje klass kommer till Sjölidén där vi under ca 2 timmar jobbar med gruppstärkande övningar, teambuilding och livsfrågor. För att logistik och planering ska fungera så bjuds årskurs 4 & 7 in på hösten och 5 & 6 på vårterminen. Under 2018 mötte vi följande årskurser i livskunskap:

- Hemmestaskolan årskurs 4, 5 och 7
- Grantomtaskolan årskurs 4
- Kyrkskolan årskurs 4
- Viks skola årskurs 5

Vi genomförde inga pass med årskurs 6 under 2018, endast en bokning från Hemmestaskolan gjordes som sedan bokades av. Vi har inget tydligt svar på varför det blev så, Hemmestaskolan har deltagit i programmet med alla övriga årskurser. Det har dock förekommit en del personalomsättning och signaler om resursbrist och otydliga kommunikationsvägar. I övrigt har arbetet fungerat bra och vi får bra feedback från lärarna.

Konfirmander

Vi erbjuder konfirmationsundervisning utifrån Svenska kyrkans nationella riktlinjer för konfirmandarbete.

Under konfirmandåret 2017/2018 har vi haft två alternativ, ett veckoalternativ med träffar på onsdagar och med konfir-

mation i april samt ett sommaralternativ med konfirmation i juli.

Båda alternativen har haft ett upptaktsläger och sedan ett äventyrläger. Vintergruppen åkte under fyra dagar till Vemdalen och sommargruppen fyra dagar till Idre.

Under 2018 konfirmerade vi 38 ungdomar i våra olika konfirmandalternativ. 13 stycken i vår veckogrupp och 25 stycken i vår sommargrupp.

Vi arbetar med riktade konfirmandbroschyrer och gör informationsbesök i Hemmestaskolan om konfirmationen inför starten av varje konfirmandgrupp. Vi informerar även elever i årskurs 9 som inte är konfirmerade att de är välkomna att konfirmera sig.

Ungdomsledare

Ledarutbildning

Under våren 2018 gjordes en kompletterande ledarutbildning för de som inte kunde delta i den under hösten 2017, under denna utbildades 4 nya ledare. Under hösten 2018 har Värmdö församling utbildat 20 nya ungdomsledare. Sammantaget har alltså 24 nya ledare utbildats under 2018. Efter ett par år av positiv och öppen ledarkultur kan märkas en större dragningskraft till att vara ledare vilket skapar flera ledare som vill vara med. Det innebär också en stor utmaning för oss i att skapa arbetstillfällen för dessa ledare, om man inte tas i anspråk är det lätt att engagemanget slocknar och att man känner sig bortglömd.

Ledarmedverkan 2018

Vi har under 2018 haft som riktmärke att ha minst en ledare per fem konfirmander samtidigt som det måste stå i proportion till gruppens karaktär och totala storlek. Vi har under 2018 haft ett lite större antal ledare i våra grupper än nödvändigt, detta utifrån att vi velat aktivera fler ledare men vi har också märkt att det skapar stabilitet i gruppen vid sjukdomsfall etc. Vi har under 2018 haft ledarmedverkan i våra vecko- samt sommarkonfirmandegrupper, sommarkollo, samt barnkörer. Under 2018 har vi avlönat en del av de uppdrag som vi anser tar särskilt mycket tid i anspråk.

Deltagandet har varit enligt följande:

Onsdagkonf 17/18 (13 konf)	8 st
Onsdagkonf 18/19 (24 konf)	8 st
Sommarkonf 2018 (25 konf)	10 st

Sommarkollovecka 1	5 st
Sommarkollovecka 2	5 st
Barnkörer	2 st

Ungdomsverksamheten

Ungdomsverksamheten som Värmdö församling bedriver utgår från tanken att alla ungdomar vill göra något för sina medmänniskor, sin omvärld, sin framtid och samtidigt. Tanken är att skapa en verksamhet där ungdomarna själva kommer med idéer om hur vi tillsammans kan skapa en bättre värld.

Vi har utifrån ungdomarnas egna tankar kring solidaritet, miljöfrågor, hållbar utveckling, osv. skapat olika evenemang som vi bjuder in till. Exempel på verksamhet ungdomsevenemang under 2018 kan nämnas Skräckfilmsövernattning, Fångarna på Sjöleden, Julpyssel, Sjöledenloppis och Lekkvällar. Statistik:

År	besök ons/fre	besök genomsnitt ons/fre
2018	378/177	14,5/19,6
2017	336/133	13,4/14,7
2016	474/237	15/26,6
2015	362/178	10/20

Ungdomsgruppen har under 2018 haft en del verksamhet där vi bjudit in ungdomarna från Äppelbo, kommunens boende för ensamkommande. Dock har de senaste årens minskade flyktingmottagande resulterat i stängning av boendet i Fagerdala och kraftigt minskat beläggningen på Äppelbo.

Resor och event

Under 2018 startades en "Berlingrupp" med ungdomar som ville lära sig mer om

Europas moderna historia och vad vi kan dra för slutsatser och lärdomar av historien. Gruppen som bestod av 13 ungdomar som träffades en gång i månaden i studie-cirkelform. På träffarna gick vi igenom världskrigen, förintelsen och berlinmuren genom att kolla på film, gå på föreläsning eller lyssna på någon podd kring ämnena.

Berlingruppen samtalade även utifrån en miljöaspekt där det bestämdes att studieresan skulle göras med tåg. Gruppen var sammanlagt borta 5 dagar, varav 3 dagar i Berlin. Där hade varje dag sitt tema: Förintelsen, kriget och muren. Vi gick på olika museer, besökte Svenska kyrkan i Berlin och gjorde olika stadsvandringar.

Ungdomarna förberedde sedan en presentation för kyrkofullmäktige och för ungdomsgruppen, med de slutsatser som de diskuterat under resans gång.

Sjöledenloppis

Under några år har ungdomsverksamheten arbetat med olika slags projekt inom temat "hållbar utveckling" där man försökt skapa evenemang som främjar till att öka medvetenheten kring överkonsumtion och bryta "slita-släng"-kulturen. Ett projekt inom ramen för detta har varit

Sjölidenloppisen där privatpersoner får hyra ett bord för en summa, där överskottet går till välgörande projekt, för att sälja det som de själva vill. Under dagen hjälper församlingens ungdomsgrupp till med försäljning av fika. Under 2018 anordnades två loppisar, en på våren och en på hösten. Båda loppisarna har varit mycket uppskattade av både säljare och köpare.

Samtalsgrupper

Mål för året har varit att kunna erbjuda en grupp dagtid och en grupp kvällstid samtidigt som vi vill vara öppna för ytterligare grupper, nya eller fortsättningsgrupper, beroende på intresse från våra församlingsbor. För år 2018 har grupperna sett ut som följande:

Bibelglädjen, dagtid

Bibelglädjegruppen har träffats för bibelsamtal vid 14 tillfällen under året. Vi har läst Uppenbarelseboken under vårterminen och Matteusevangeliet under höstterminen. Totalt har ca 8 personer deltagit i träffarna.

Samtal på Livets väg

Under 2018 har onsdagskvällens samtalsgrupp bytt namn till Samtal på Livets väg och vår förhoppning är att deltagarna ska uppleva att samtalen rör sig kring det som rör livets djupare frågor och andlighet. Gruppen har bestått av 5 deltagare och samtalsledare.

Boken Pilgrimens sju nycklar, (frihet, enkelhet, tystnad, bekymmerslöshet, långsamhet, andlighet, delande), har legat till grund för våra samtal. Mot slutet av terminen valde vi ny bok; "Att inse Skillnaden", med korta texter kring sinnesro.

Retreat

Under 2018 genomfördes två heldagsretreat i kyrkan och Sockenstugan. Deltagarantalet har varit drygt 20 personer på vardera retreat. Varje retreat följer samma rytm, med olika teman och texter för bibelmeditationerna.

Retreaterna under året hade temat – Vila, växa, vara. Präst, diakonal samordnare, husmor och vaktmästare tjänstgör. Både nya och gamla retreatdeltagare kommer, men en god del av deltagarna har varit med flera gånger. Vi har en relativt god åldersspridning, med huvudbetoning på människor som befinner sig mitt i livet.

Vandringar

Under året som gått har vi erbjudit sammanlagt sex vandringstillfällen, tre på

våren och tre på hösten. Vandringarna, oavsett längre eller kortare sträcka innefattar stop på vägen där vi delar en kortare text och tankar kring denna. Syftet med vandringarna är att vi rör oss tillsammans i naturen och funderar på det tema som är aktuellt för dagens vandring.

Under 2018 har intresset för vandringarna varit lågt. Nationaldagens vandring ställdes in på grund av sjukdom. De övriga vandringarna samlade i snitt 2-3 deltagare. Höstens vandringar lät vi sammanfalla med Öppet Hus på Lyckebo och vi kommer inför nästa år att välja andra dagar för vandringarna då vi ser att det inte fungerade så som vi hoppades.

Författar, församlings- och filmkvällar

En författarkväll ägde under året rum på Sjöliden. Den 25 september gästades vi av Jenny Jägerfeld, psykolog och författare, som talade om unga och psykisk ohälsa. Under året ägde också en församlingskväll rum. Den 25 april gästades vi av Livia Fränkel, vittnesmål från förintelsen.

Under 2018 anordnades två filmkvällar på Sjöliden. Tanken med filmkvällen är att få visa en aktuell film och sedan öppna upp för möjlighet att samtala om filmen. Metoden som används kommer från Sensus "Tala film, tala liv", där filmen skapar en öppning till att få samtala om livsfrågor som berör.

Diakoni

Diakoni är medmänsklighet och omsorg i praktisk handling. Diakoni är en av kyrkans och församlingens huvuduppgifter – en dimension som ska genomsyra allt arbete och hela församlingens liv och verksamheter, varje tjänst och varje uppdrag.

Diakonin är en utåtriktad kraft som också vill ta oss utanför väggarna på Sjöliden för att verka bland församlingsborna och ute i vår församling.

Församlingen bedriver ett utåtriktat och uppsökande diakonalt arbete på många olika sätt. Vi gör hem- och sjukbesök, vi har självvårdande och stödjande samtal, vi finns till för äldre, ensamma och isolerade. Vi rör oss bland annat på Ljungs äldreboende och på Seniorcenter Diamanten på Hemmestahöjden och vi besöker skärgårdsboende och andra som bor avlägset och isolerat.

Vi har kontakt med och försöker på olika sätt hjälpa människor som behöver akut hjälp, och har hamnat i utanförskap och ekonomisk nöd, eller som lider av missbruk eller psykisk sjukdom.

Vi ingår i nätverk och har kontakter med skola, äldreomsorg och sjukvård, med socialpsykiatri, biståndsbedömare, kuratorer, socialsekreterare, skuldrådgivare och med frivilligorganisationer och med andra församlingar och kyrkor i närområdet. Vi för också samtal med politiker som har varit intresserade av att få del av vår bild av den sociala och ekonomiska utsattheten på Värmdö.

Vi samarbetar med polis, räddningstjänst, skola, sjukvård och kommun, t.ex. vid överlämning av dödsbud, eller vid större olyckor och andra händelser som kräver beredskap, samverkan, insatser och närvaro.

Sjölidenluncher

Sjölidenluncherna varannan vecka med program och andakt är en viktig träffpunkt och står för en grundrytm i församlingens verksamhet. Vi har bjudit in till sopplunch 15 gånger på Sjöliden under 2018.

Husmor och köket står för den hemlagade soppan och serveringen – verksam-

hetens hjärta. Vi har också satsat på ett varierat program under året med musiker, sångare, författare och andra föredragshållare, och försöker ha en hög kvalitet på framträdandena. Soppluncherna är välbesökta, under året har det rört sig om ett 80-tal besökare per träff i snitt, men vid ett par tillfällen har vi varit över 100 st.

Vi ser soppluncherna som en plats för församlingsbor och anställda att träffas och frivilliga krafter att samlas; sopplunchen blir en slags vardagens samlingspunkt och en viktig del av församlingens utåtriktade och öppna verksamhet. Vi upplever att soppluncherna är ett kyrkligt sammanhang med ganska låg tröskel dit man kan komma som man är och få chans att lära känna församlingen. På det viset är soppluncherna viktiga också som en länk till församlingens andra verksamheter, som gudstjänster, körer, gemenskaps- och frivilligrupper etc. Vi har också märkt att många nya besökare har hittat till soppluncherna, och att många också gärna kommit tillbaka. Vi har också under året vid flera tillfällen haft besök från bland annat Daghöjdens dagverksamhet och Skärgårdskraft.

Sommarkvällscafé

2018 beslutades det att vi skulle lägga ned Sommarkvällscaféerna. Orsakerna till detta var att vi redan under sommaren 2017 såg en nedgång i antalet besökare samt att det krävs en stor arbetsinsats av kyrkvårdarna som ansvarat för värdskap, dukande och servering.

Handarbetskretsen - församlingens syförening

Värmdö kyrkliga arbetskrets består av ca åtta aktiva medlemmar som träffas för att arbeta och umgås. Det är en öppen gemenskap som välkomnar nya deltagare. Under året har Arbetskretsen arbetat ihop cirka 20 000 kr, bland annat genom försäljning och lotterier på adventsbasaren, och i samband med båtutflykter och Sjölidenluncher. Detta år har de insamlade medlen gått till Operation Smile och församlingens diakoni.

Arbetskretsen träffas varannan måndag, cirka 16 gånger/år för att arbeta, umgås och dela idéer och kunskap med varandra. Arbetskretsen är en gemenskap med starka band mellan deltagarna och fyller en viktig social funktion. Arbetskretsen åkte på en vårutflykt till Artipelag och såg utställningen Bloomsbury Spirit. Under 2018 hittade några nya deltagare till gruppen.

Må väl-kursen

För sjunde året bjöd vi tillsammans med Lillsveds idrottsfolkhögskola in till Må väl-kurs för "seniorer som vill leva livet". Antalet deltagare var ett 40-tal på höstterminen, vårterminen brukar vara en slags fortsättningskurs med plats även för nya deltagare. Kurserna pågick under 12 veckor vår och höst, med en träff i veckan kl. 11-15 med gemensam lunch och fika. Två av kurstillfällena under året ansvarar vi för och de ägde rum på Sjöliden. Kursen fokuserar på äldres hälsa och välbefinnande och de olika tillfällena hade teman som näringslära, gympa, samarbetsövningar/teambuilding, uteliv, yoga, gnistan i livet mm. Tanken är att kursen nystartar i september varje år.

Seniorutflykter – båtresor med m/s Nordan

Under försommaren gjordes tre båtresor för församlingens seniorer till Sandhamn. Sammanlagt deltog ca 200 personer som fick en heldag med båttur, god samvaro, lunch och en guidning och andakt. Denna verksamhet riktar sig framför allt till församlingsbor, men vi har också i mån av plats erbjudit andra att följa med, från grannförsamlingar (många är fd församlingsbor) och från stan (fd församlingsbor eller med värmdöförankring). Inget tyder på att intresset kommer att minska framöver.

Flera frivilliga medarbetare spelar en stor roll för genomförandet av utflykterna. Utflyktsdagarna är viktiga som mötesplats för deltagare, frivilliga och anställda och är mycket uppskattade av deltagarna. Många goda samtal äger rum ombord, och vi har också under året sett att det leder till fortsatt goda kontakter.

Församlingsnärvaro på äldreboendet Ljung

Vi hade under året ett tiotal andakter/gudstjänster på äldreboendet Ljung, som har cirka 60 boendeplatser, samt bland annat dagverksamhet och rehabilitering. Träffarna leds av diakon/präst och musiker, och samlar oftast ca 15 personer. Årets sista träff blev ett stort luciatåg för de boende med församlingens barnkörer.

Församlingsnärvaro på trygghetsboendet på Kullsvedsvägen och Seniorcenter Diamanten

Under året har vi firat gudstjänster med kaffe på trygghetsboendet, en höst, en påsk- och en adventsgudstjänst. Det riktar sig framför allt till boende och/eller deltagande i någon av de gruppverksamheter som äger rum i huset inom ramen för seniorcentret Diamanten, samt till närstående och dem som bor i närområdet. Veterankören Choristas Veteranicus deltog tillsammans med körledaren Kerstin Alling under påsk- och adventsgudstjänsterna.

Jul-nyårsfirande på Seniorcenter Diamanten

Sedan 2016 har vi "Nyårsfika i mellandagstid" med ca 50 deltagare, blandat från deras och våra verksamheter. I år hade vi våffelstuga i samverkan med Frivilliga familjehem på Värmdö och några av de ensamkommande, och som vi brukar även musik och andakt. Välbesökt och uppskattat.

Pratpromenad på Seniorcenter Diamanten

Under hela 2018 har församlingen ordnat pratpromenader varannan tisdag med start vid Diamantens entré. Promenaderna har samlat ca 3-6 pensionärer varje gång och är ett uppskattat inslag på seniorcentret.

Uppvaktningar – födelsedagsfester

Under hösten bjöd vi in till tre födelsedagsluncher på Sjölidan för församlingens 70-, 75-, 80-, 85- och 90+-åringar. Dessa samlade totalt ca 200 personer. Det blev tre härliga fester i gemenskap med varandra och med vacker dukning, god mat och sång, musik och en andakt. Vi tycker att det är viktigt att uppmärksamma församlingens äldre på ett högtidligt och trevligt sätt och ser det som ett bra sätt att nå ut till alla våra äldre församlingsbor med regelbundna intervall. Det ger oss möjlighet att berätta om våra verksamheter, bjuda in till aktiviteter och frivilligengagemang etc. Vi upplevde att genväret även detta år var stort och kan också glädjas åt många nya ansikten. Vi tror att det är ett bra sätt att nå ut också till församlingsbor som inte tidigare har deltagit så mycket i församlingens verksamheter.

Matglädjen – en måltidsgemenskap med gemensam matlagning

Under året har sex luncher genomförts. Den här gemenskapen bygger mycket på gruppens eget engagemang. Man genomför ett projekt tillsammans: förbereder och lagar maten och delar en måltidsgemenskap.

En tanke med verksamheten är att man ska ha möjlighet att umgås och göra något positivt tillsammans i ett lite mindre och enklare sammanhang än t.ex. på en sopplunch, så att man hinner umgås och lära känna varandra på ett närmare sätt. Framför allt är huvudtanken med verksamheten att den inte ska vara passiv utan aktiv - Matglädjen bygger på deltagarnas egen delaktighet och på frivilliga krafter som ansvarar för planering, inköp och praktiskt genomförande av lunchen. Antal besökare har under året varit mellan 10-15 personer, några kommer med som nya, andra har varit med längre. Måltiderna äts till självkostnadspris.

Boulegruppen – en öppen gemenskap

Man träffas på tisdageftermiddagar för fika och boulespel i stort sett året om. Det har blivit en gemenskap med boulespelare som sätter sin prägel på Sjölidan.

Boulegruppen utgör numer en av den gudstjänstfirande församlingens mest trofasta kärnor. Under 2018 hittade ytterligare några nya till gruppen.

Internationellt engagemang

Församlingens internationella arbete har under 2018 främst handlat om arbete med fastekampanjen *Att resa sig starkare* och julkampanjen *En flicka är född*. I arbetet med att sprida information och samla in pengar har vi samverkat med Frivilliga familjehem på Värmdö. Vi har även haft ett utbyte med internationella gruppen i Djurö Möja Nämndö församling.

Besöksverksamhet

Under året gjordes hembesök och sjukbesök av präster. Vi har kontinuerligt besökt boende på Trygghetsboendet på Kullsvedsvägen. Präster och diakonal samordnare tar också en förnyad kontakt med de anhöriga som under året blivit änkor/änkemän och överlämnar en hälsning och en blomma i jultid. Vi samarbetar med Värmdö blomster- och omsorgsfond med utdelandet av julblommor, se nedan.

Vi har under året fortsatt med hembesök hos nyanlända.

Enskilda samtal

Människor som under året sökt församlingens stöd i form av enskilda samtal gör det av olika anledningar. Inte sällan är samtalen förknippade med oro och ångest över ekonomi. Här ser vi en tydlig ökning bland unga, främst kvinnor som söker församlingens stöd. Parsamtal som handlar om relationsproblematik förekommer men är mindre vanligt än enskilda samtal. Samtal som rör djup sorg med olika karaktär är vanligt. Varje samtal är unikt och lyssnandet fyller alltid en viktig funktion.

Sorgegrupp

Under året har en sorgegrupp träffats varannan vecka. Gruppen har bestått av både män och kvinnor. Varje träff har haft ett tema och vi har delat erfarenheter av sorg och förlust med varandra.

Integrations- och inkluderingsarbete

Samhällssamtal

Vi har erbjudit samhällssamtal för de nyanlända kvotflyktingar som kommer till Värmdö kommun (Under 2018 har Värmdö anvisats 150 kvotflyktingar). En kurs som omfattar fem förmiddagar där vi samtalar om Sverige och livet här: ekonomi, bostad, lagar, regler, jämställdhet, jämlikhet, barn och familj, allemansrätt, hbtq med mera. Språkstödjare, anställda av kommunen, som kan deltagarnas språk översätter och är med i samtalen. Målet är att alla deltagare ska komma till tals, allt översätts även mellan språkgrupper. Många intressanta och viktiga diskussioner och samtal har ägt rum under året. Vi tror att samtal är en av nycklarna till sann inkludering. Samhällssamtalen är en samverkan mellan Värmdö församling, Gustavsberg-Ingarö församling och Värmdö kommun och deras språkstödjare. Volontärer från båda församlingarna medverkar och tar stort ansvar i samtalen. Församlingarna ingår i en så kallad IOP (Idéburet Offentligt Partnerskap) med kommunen.

Hemlöshet

Under 2018 har vi i samverkan med Frivilliga familjehem på Värmdö arbetat intensivt mot ungas hemlöshet och för ändamålet fått ekonomiskt stöd från Stockholms stift. Målgrupp för insatsen har varit de ensamkommande asylsökande som finns i vårt nätverk, ca 50 ungdomar,

som fyllt 18 år och i och med att de blir myndiga förlorar sitt boende från kommunen. Merparten av ungdomarna går på gymnasieskola i Värmdö och är kända av och med i nätverket kring Frivilliga familjehem på Värmdö (FfpV) och Värmdö församling.

Alla ungdomarna har tack vare detta en sängplats/ett boende hos privatpersoner, i Sockenstugan, på folkhögskolorna Lillsved och Tollare. Det finns inte en enda hemlös ensamkommande på Värmdö. Alla ungdomar är kända och erbjuds även fortlöpande support/gemenskap varje onsdag på Lyckebo. Ungdomarna är också ett stöd för varandra och hjälper varandra efter bästa förmåga. Delsing och COOP Hemmesta skänker varje vecka av sitt matsvinn till Frivilliga familjehem till fika på onsdagkvällarna och matkassar speciellt till de ungdomar som har en särskilt ekonomiskt utsatt situation.

Vår präst Camilla Ulén har även fungerat som kontakt och samtalspart med de ungdomar som är konvertiter. De har fått undervisning och själavård. Några av ungdomarna kommer regelbundet till onsdagens veckomässa.

Vi deltog i Sveriges kristna råds utbildning om konvertiter i asylprocessen för att fördjupa oss i de gemensamma utmaningar som kyrkorna möter och hur vi

kan förhålla oss till existerande praxis i asylprocessen.

Frivillighet

Vi har många frivilliga med olika uppdrag i församlingen. Det är medlemmar i våra besöksgrupper, det är kyrkvårdar och ledare för gemenskapsgrupper som boulegruppen och Matglädjen, medlemmar i arbetskretsen, ungdomsledare, körmedlemmar, vägkyrkoguiden, medhjälpare vid båtresor, födelsedagsfester och soppluncher, för att nämna några. I samband med församlingens integrationsarbete har nya volontärer engagerat sig. Sammanlagt rör det sig om flera hundra engagerade som är en livsnerv i församlingens många olika verksamheter.

Värmdö Blomster- och Omsorgsfond, VBOF

Värmdö blomster- och omsorgsfond är en fristående stiftelse med fonderade medel som samarbetar med församlingen och stödjer dess sociala och diakonala arbete. VBOF gör hembesök under året och delar ut blommor, de flesta till jul. I december delades cirka 80 julblommor ut av Blomsterfonden och församlingen i samarbete. Då delades även blommor till Ljungs äldreboende, Hemmestahöjdens trygghetsboende och Daghöjdens och Solrosbackens dag/rehabverksamheter.

Öppet hus och, workshops och cykelns dag

Varje onsdag och en lördag i månaden har vi öppet hus på Sjölidens i Lyckebohuset. Dagen börjar med en miniretreat. Dagen präglas av skapande gemenskap där vi lär av varandra, gärna gamla hantverk som tvåändsstickning, mönsterstickning, brickbandsvävning och läderhantverk. Varje vecka får vi matsvinn från COOP Hemmesta och av det lagar vi soppa.

Workshops och cykelkök

I samma anda, skapande gemenskap, har vi också erbjudit några större workshops. Flera så kallade "cykelkök" där vi erbjuder de nyanlända att renovera en cykel för att kunna ta sig fram även utan bil eller buskort. Cykelköken har vi ordnat i samverkan med Välkommen till Värmdö samt med hjälp av några kunniga ungdomar från Frivilliga familjehem och volontärer. Vi har fått många cyklar via bostadsrättsföreningar och privatpersoner.

I augusti arrangerade vi en tredagars kurs i tovning med Värmdökonstnären Kajsa Svensson som kursledare. Där skapade deltagarna ett gemensamt konstverk "Vägen till frihet" som ni hänger på Lyckebo men som också fungerar som en mobil altartavla som vi kan använda vid friluftsgudstjänster. I november höll Värmdökonstnären Lena Norsander en måleriorkshop en lördag på Sjölidens.

Cykelns dag

I maj var vi medarrangörer av Cykelns dag i och bredvid biblioteket Runda huset i Gustavsberg. Tillsammans med Värmdö bibliotek/Värmdö kommun, Naturskyddsföreningen med flera arrangerade vi en dag i cykelns tecken med cykling, musik, mat och cirkus. Det blev en solig dag, en folkfest!

Cykling utan ålder – rätten till vind i håret

Församlingen gick under 2018 med i det internationella nätverket "Cykling utan ålder/Rätten till vind i håret". Tack vare medel för omställning som vi fått från Stockholms stift har vi kunnat köpa en elcykel med passagerarpalts. Sedan i maj 2018 har vi cyklat med de äldre på Diamanten och Daghöjden men även i samband med ex Sjölidendagen. Flera personal på Ljungs äldreboende har utbildats till "piloter", alltså lärt sig att på ett säkert sätt cykla med passagerare, och där har man sedan cyklat med många av de boende.

Mustning av äpplen från Sjölidens äppelund samt odling och skörd

Vi har skaffat en större äppelpress och mustningsutrustning för att kunna ta vara på den skörd av äpplen som vi får varje år. Hösten 2018 mustade vi under öppet hus-tillfällen i garaget på Lyckebo. En av ungdomsgrupperna, tjejgruppen, mustade och allt som allt mustade vi ca 100 liter äppelmust. Musten serverades i verksamer och några tetrapack såldes i samband med skördeauktionen i Värmdö kyrka.

Vi odlade potatis och lök, dill med mera i pallkragar på Sjölidens.

Pallkragarna är fint målade av barnen och ungdomarna i församlingens grupper. Vi hade odlingskola med vår trädgårdsmästare. Hur man sår och gallrar. Vattning av odlingarna den varma sommaren var en utmaning. Några frivilliga hoppade in och vattnade några veckor i juli. Potatisen såldes på skördeauktionen.

Församlingsgården Sjöleden

Valborg

Den 30 april var det åter dags för valborgsfirande på Sjöleden med cirka 600-700 besökare. Församlingens vuxenkörer sjöng vårsånger och Anna-Karin Nordgren, en av församlingens präster, höll vårtal.

Under senar år har vi hyrt in en bättre ljudanläggning för att få fram körsång och vårtal.

Församlingsgården höll öppet hus med kaffeservering och korvgrillning. Fiskdamm fanns för alla barn. Vid valborgsmässoelden spelade Gustavsbergs mässingssextett.

Antalet besökare tycks de senaste åren ha ökat beroende på att det inom kommunens gränser minskat med offentliga valborgsfiranden.

Valborg har blivit ett av församlingens största evenemang där en stor del av församlingens körsångare är med och där i år ca 17 personer ur personalen var igång tillsammans med församlingens ungdomsgrupp som skötte serveringen.

Utomhuskonsert på Sjöleden

Den 15 augusti var det så dags för den årliga utomhuskonserten på Sjöleden med Tina Ahlin och Orsa spelmän. Uppskattningsvis hittade ca 400 besökare till Sjöleden denna sommarkväll. Vi var ca 12 funktionärer igång, bilar lottades in på parkeringen och serveringen var öppen.

Arrangemanget med utomhuskonsert på Sjöleden är mycket uppskattat och vi hoppas detta skall få fortsätta som en årlig tradition. Det kräver dock sin arbetsinsats med en stor organisation kring både parkering, servering, scenbygge och stolar på gräsmattan mm.

Pysselkväll

Den 17 december anordnades den traditionella julpysselkvällen på Sjöleden. Det kom ca 75 personer den här kvällen, åldern på besökarna var alltifrån 16-75 år. Kreativiteten frodades och det skapades olika slags änglar, dekor av ljus, julkort/julkapps adresser, ullfiltning, decopagefigurer och tomtar i alla möjliga former. Husmor hade dukat upp glögg, julskinsmörgås med kaffe och te i matsalen och det var en mycket uppskattad kväll.

Sjölidendagar

Sjölidendagen är församlingens aktivitetsdag för alla åldrar som vi arrangerar för att främja gemenskap, inkludering och fysisk aktivitet. Under 2018 hade vi en vinterdag på sportlovet med hinderbana/parkour

vid stranden, mycket uppskattat! Att grilla korv utomhus bidrog till sportlovskänsla och mysig stämning.

I augusti gick Sjölidendagen i slöjdens och folkmusikens tecken med musik och dans (schottis och vals) med riksspelman Maria Hulthén och den nya mobila altartavlan från slöjdkursen upphängd i äppelträden. Parkour med duktiga ledare (liksom på sportlovet) och en tipspromenad "40 sätt att visa medmänsklighet" i Sjöledenparken. Vi hade också en namntävling för vår el-cykel Namn: ?? (Camilla?). Den som ville fick en åktur i cykeln, barnens skratt ekade mellan äppelträden när vi cyklade över stock o sten i trädgården! Frivilliga familjehem stod för förtäringen med sin specialitet: nygräddade våfflor med gräddde och sylt.

Organisation

Förtroendemannaorganisationen

Kyrkofullmäktige (KF) har det övergripande ansvaret för verksamheten och budgeten, med tre sammanträden under året.

Kyrkorådet (KR) är församlingens styrelse och ska tillsammans med kyrkoherden ha omsorg om församlingslivet och ansvara för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Kyrkorådet leder och samordnar församlingens förvaltning. KR hade fyra sammanträden. KR har tre förberedande utskott: ett personalutskott som hade fem sammanträden under året, ett kyrkogårdsutskott som hade fyra sammanträden under året och ett arbetsutskott som hade sju sammanträden under året.

Axplock av ärenden som hanterades under året:

- Utveckling av den diakonala verksamheten - social hållbarhet och inkludering.
- Ombyggnation av Sjölidens kapell
- Verksamhetsplan, budget, årsredovisning, verksamhetsberättelse
- Två rekryteringar
- Konstruktion av maskinhallen för kyrkogården
- Långsiktig ekonomisk prognos för församlingen
- Löpande ekonomisk frågor (bl.a. budget och årsredovisning och omdisponering av budget, hantering av församlingens likvida medel).
- Fastighetsunderhåll
- Vård och underhåll av kyrkliga inventarier
- Avveckling av hyresrätter
- Siktförbättring på väg 274, enligt avtal med Trafikverket
- Kontraktvisitationen och förvaltningsstillsyn

På varje KR- eller KFs sammanträde ges också utrymme för presentation och diskussion kring någon av församlingens verksamheter (barnverksamhet, ungdomsverksamhet, diakoniverksamhet, miljödiplomering med mera).

Förtroendevalda erbjuds möjlighet att

delta i vissa konferenser och utbildningar. Arbetsgivarorganisation genomförde en utbildning i arbetsgivaransvar för alla ledamöter i samband med ett sammanträde.

Personal

Kristina Lethin, präst, avslutade sin tjänst i juni efter att ha varit tjänstledig sedan början av året. Tjänsten återbesattes inte. Kyrkorådet beslutade att i stället tillsvidareanställa Anna Björnström som diakonal samordnare. Andreas Johansson avslutade sin tjänst som kyrkvaktmästare i juni. Emma Wedberg tog över hans uppgifter som kyrkvaktmästare och Frida Ydregård anställdes som kyrkogårdsarbetare.

Musik- och körverksamheten förstärktes med hjälp av två timvikarier.

Under sommarhalvåret anställdes två säsongarbetare och två ensamkommande flyktingungdomar jobbade sex veckor vardera. Sex skolungdomar, varav tre stycken var ensamkommande flyktingungdomar, har arbetat under sommaren i tre veckor vardera. Under våren tog vi emot en praktikant från en trädgårdsutbildning.

Utbildningar, seminarier och konferenser

Församlingen har en hög ambition att ge möjlighet till personalen och förtroendevalda att delta i handledning, utbildningar eller konferenser utifrån egna behov och arbetsuppgifter. Under 2018 anordnades bland annat en utbildning i brandsäkerhet och utrymning, miljöutbildningar samt en tvådagars personalkonferens på Skeviks gård på Värmdö. Personalen inbjöds också till seminarier, nätverksträffar och medarbetardagar på Stockholms stift.

Personalvård och arbetsmiljö

Församlingen följer sin policy för hälsofrämjande arbete. Personalen har tillgång till företagshälsovård. Hälsoundersökning erbjuds vart tredje år till det år man fyller 50 år för att sedan erbjudas varje år. Personalen erbjuds rikskuponger och ett friskvårdsbidrag. Det finns avsatt medel för handledning och arbetsmiljöfrämjande åtgärder. Det systematiska arbetsmiljöarbetet har under året löpt som planerat och en heltäckande skyddsron

genomfördes under hösten avseende fastighet, mark, säkerhet, brand och arbetsmiljö. Arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön fördjupades under personalkonferensen.

Ekonomisk administration, pastorsexpeditionen och gemensam administration

Målet för den ekonomiska administrationen är att på ett kunnigt, noggrant och effektivt sätt arbeta med församlingens ekonomi samt att ha en bra fungerande revision. Församlingen anlitar Mazars som revisionsbolag.

Pastorsexpeditionen har hand om bokningar av förrättningar och lokaler, diarieföring av ärenden enligt Svenska kyrkans ordning, arkivet samt i övrigt alla på en expedition förekommande arbeten. I samband med dop, begravningar eller föreningsmöten uthyrdes Sjölidens 11 gånger och Sockenstugan 96 gånger. Arbetet med uppdatering/sortering av arkivet har fortsatt under 2018. En ny diarieförteckningsplan har införts enligt Svenska kyrkans bestämmelser.

Information

Informationsverksamheten i församlingen har som mål att föra ut information om församlingen och dess verksamhet till medlemmar och församlingsbor samt att genom öppenhet och tydlighet skapa en positiv inställning till medlemskap i Svenska kyrkan. Vi arbetar också för att få församlingsborna att känna att Sjölidens tillhör alla som bor i församlingen.

Under 2018 gav vi ut fem nummer av församlingstidningen Kyrkfönstret, tre 12-sidiga nummer, ett 16-sidigt höstnummer och ett åttasidigt julnummer. Kyrkfönstret delades ut till samtliga fastboende församlingsbor samt till cirka 200 prenumeranter. Sommarnumret delades även ut till fritidsboende i församlingen.

Vi annonserade med löpande veckoannonsering i lokalpress hela året. Vi medverkade i stiftets samlade predikotursannonsering i DN och SvD. Vi informerade även om församlingen och verksamheten på vår hemsida och arbetade även med en församlingssida på Facebook. Vi samarbe-

tade med de andra församlingarna i Värmdö kommun med en gemensam annons i en tidning som riktar sig till nyinflyttade i kommunen, en gemensam konfirmationsfolder samt en gemensam hemsida för konfirmation: konfa.se.

Informationsfoldrar, affischer, dopminnen, fadderbrev, vippskyltar med mera har producerats inom huset för att hålla kostnaderna nere. Informationsenheten bistår alla verksamheter med det informationsmaterial som behövs.

En inbjudan till dop skickas ut till alla nyblivna föräldrar i församlingen som är medlemmar i Svenska kyrkan. Församlingen skickar ut ett gratulationskort vid 1-årsdagen av dopet med en liten gåva i form av en reflexängel. Vid båda dessa utskick bifogas information om församlingens barn- och ungdomsverksamhet. Under 2018 skickade vi kontinuerligt ut ett välkomstbrev till alla nyinflyttade medlemmar med information om församlingen samt reflexänglar som gåva. Arbetet med att försöka vända trenden av ökande utträden ur Svenska kyrkan och istället uppmuntra icke tillhöriga att gå med fortsatte under året. Under årets personalkonferens låg fokus på medlemsvård och kommunikation. Vi följer också upp utträden med en enkät för att ta reda på anledningen till utträde.

Större informationsinsatser har under året skett i samband med bland annat Valborg, Allhelgonahelgen, författarkvällar och vid sommarens utomhuskonsert vid Sjöliden.

Husmor

Församlingens husmor har under året serverat övriga verksamheter med den dagliga serveringen, med inköp, bakning och matlagning, t ex vid möten, konfirmandgrupper, sommarkollo och vid vissa evenemang i kyrkan. Under året har vi fortsatt erbjuda kaffe till väntande föräldrar till barn i våra köror, vilket är mycket uppskattat.

Husmor lagar soppan vid soppluncherna där antalet besökare var fortsatt högt. Husmor serverar även vid större evenemang som författarkvällar, retreat, läger, julpyselkväll, konserter och mycket mer. Nästan allt kaffebröd bakas av husmor.

Skötsel av lokaler, textilier och inventarier hör också till husmors ansvarsområde. Husmor har även en diakonal funktion. Husmor ansvarar för inköp av porslin och köksinventarier till både Sjöliden och Sockenstugan.

Miljödiplomerings

Värmdö Församling miljödiplomerades för fas 1 enligt Svenska kyrkans modell

för en hållbar utveckling 2017. Under 2018 har det miljödiplomeringsarbetet fortsatt i riktning mot diplomeringsfas 2 i juni 2019. Miljöarbetet har lett till flera konkreta åtgärder bland annat investering i eldriven bil, omställning till perenna växter i kyrkogårdens allmänna planteringar, påbörjat arbete med intermittent uppvärmning av byggnader, omfattande källsortering av avfall samt återvinning av livsmedel samt ett antal policys rörande hållbara inköp och resor. Hållbarhetsfrågor tas upp i olika sammanhang i våra verksamheter, till exempel med våra barn- och ungdomsgrupper med reflektion och övningar, samt i två gudstjänster under året med särskilt miljötema.

Fastigheter

Fastigheter

Under året har huvudfokus legat på ombyggnation/tillbyggnad av Sjölidens kapell, ett omfattande projekt på 11 mkr som församlingen lyckats finansiera med egna medel. Det blev ett lyckat resultat på flera plan: estetik, ljus, ljud, luft, en vacker utsikt över fjärden och ett större rum som är bättre anpassat för församlingens olika verksamheter.

En maskinhall vid kyrkogården har byggts. (se vidare under *Kyrkogården*)

Utifrån de långsiktiga underhållsplanerna för fastigheterna, görs prioriteringar efter besiktningar och analys av verkliga behov. Under 2018 har vi fortsatt att renovera Lyckebo på Sjöliden samt utfört ett antal mindre förbättringsåtgärder på Sjöliden och i Sockenstugan. Löpande driftunderhåll görs på alla fastigheter efter behov.

Arbetet med framtagning av en ny vård- och underhållsplan för kyrkan som enligt kulturminneslagen ska göras var 10:e år har tagit fart och beräknas vara klart under våren 2019.

Hyresrätterna som stod på kyrkogårdens mark revs under hösten. Arbetet med siktförbättring vid väg 274 påbörjades efter godkännande från Trafikverket och Länsstyrelsen och beräknas bli klart under våren 2019.

Kyrkliga inventarier

Kyrkans orgel har genomgått en rengöring och komplett avstämning. Kyrkans Triumfkrucifix och tre begravningsvapen har konserverats. Dessa projekt har delvis finansierats med KAE – Kyrkoantikvarisk ersättning.

Kyrkogård

Begravningsverksamheten

Värmdö församling är huvudman för begravningsverksamheten på Värmdö kyrkogård och ska tillhandahålla gravplats för samtliga mantalsskrivna inom församlingens område. Begravningsverksamheten styrs av begravningslagen och kontrolleras av länsstyrelsen.

Kyrkogårdsförvaltningens uppgift är också att sköta om kyrkogården som ska bevaras för kommande generationer och den ska vara en plats för kontemplation, eftertanke, rekreation och lugn.

Under 2018 genomfördes arbetet med att åstadkomma en siktförbättring längs stora vägen genom att spränga bort en bergsklack österut.

De två husen som stod öster om kyrkogården har rivits på grund av att de var i dåligt skick och att de står på den mark som enligt detaljplan antagen 2016 tillhör den tänkta utbyggnaden av kyrkogården.

En byggnation av en ny maskinhall i anslutning till kyrkogårdsexpeditionen blev klar och marken bakom maskinhallen har hårdgjorts och två materialfack har placerats där. Ett stort arbete har genomförts med att röja bakom expeditionen och

göra plats för ombyggnationen samt att röja ur gamla maskinhallen.

Solceller har installerats på maskinhallens tak.

Den lilla besökstoletten renoverades med nytt kakel och klinker. Båda besökstoletterna är nu renoverade och dräneringen av dagvattnet runt norra längan gjord.

En större trädröjning har gjorts både på höjden där klockstapeln finns och på höjden mellan minneslunden och kvarter 18. En björk längs infarten, nära Sockenstugan, togs ner eftersom den skymde vyn över kyrkan. Arborister har sett över och ansat träden på kyrkogården. Restmaterialet från träden har flisats. Fliset används till gångar/stigar och till kompost.

En bestående rishög har iordningställt bakom expeditionen för igelkottar och småfågelbon.

En perenngård har anlagts precis utanför norra entrén. Det är en demonstrationsrabatt där förvaltningen visar upp de perenna växtalternativen. Där finns också två sittbänkar som tidigare stod i Kontemplationsplatsen.

Fyra svängda sittbänkar som innan stod lösa under trädet vid dammen har istället flyttats till Kontemplationsplatsen då deras rundade form bättre smälte in där, jämfört med de två raka som nu flyttats till Perenngården. Samtliga bänkar är nu säkert fastsatta i marken.

Kyrkogården har filmats med 360 graders-kamera och filmerna har lagts ut på hemsidan. Detta är en del av ett informationsmaterial som vi skapat till hemsidan gällande tillgängligheten på kyrkogården. Vi har också hårdgjort gånggruset där det varit för löst.

Under sommaren 2018 användes enbart kompostjord som basjord. Den har, vid planteringsytorna, tillförts naturlig gödning för att göra den mer näringsrik. Idag komposteras ca 80 % av allt trädgårdsavfall och personalen är utbildad i hur hanteringen går till.

Vi har investerat i en ny katafalk som används vid kistgravsättningar, eftersom den gamla var utjänt och trasig.

Förvaltningen har låtit vibrations- och bullertestat vår arbetsmiljö och maskinerna. Vi hade mycket goda resultat och vi

arbetar på ett hälsosamt sätt när det gäller dessa kriterier.

Följande större maskiner/arbetsredskap har införskaffats: Ytterligare två batterigräsklippare, handhållen sopmaskin, gripklo och nya hörselkåpor med medhörning.

Under året togs beslutet att erkänna samtliga återlämnade gravar i kategori 1 i Thyrens utredning som kulturgravar. Länsstyrelsen informerades om beslutet.

Ett stort arbete med att testa samtliga gravstenar har genomförts. Brev och testprotokoll har skickats till berörda gravrättsinnehavare. Många har hört av sig med frågor och några har återlämnat sina gravar på grund detta. Vi har också säkrat upp de kulturgravar som hade behov av detta.

Kyrkogårdsföreståndaren och övrig personal har medverkat vid Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor, SSIBs årskonferens i Vallentuna. Vidare har kyrkogårdsföreståndaren gått in i styrelsen för SSIB och deltagit i Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF's, Rikskonferens i Linköping, en kollegeträff i Tumba och en arbetsledartreff i Nacka. Utbyte sker också löpande med flera kyrkogårdsförvaltningar i Värmdö kontrakt. Studiebesök har gjorts på Boo kyrkogård och vi har haft Saltsjöbaden på besök.

Återlämnade gravars stenar har tagits bort och marken har såtts igen.

Den 9 juni och på Alla helgons dag hade vi "kyrkogårdens dag" då det fanns möjlighet att ställa frågor och få information om begravningsverksamheten, gravskötsel, plantering mm. Frågor om gravrätter kunde besvaras och även beställningar av gravskötsel, såsom gravjuständning och olika planteringsalternativ, kunde tas emot. Även i år tog vi emot besökarna i kyrkogårdsexpeditionen.

Gravsättning har skett på kyrkogården av 4 kistor, varav tre i befintlig grav och en i nyupplåten grav, och 26 urnor. I minneslunden har 23 gravsättningar skett och 9 askor i askgravplatsen. 21 gravrätter har återgått till förvaltningen.

Antal gravplatser på kyrkogården är 1 792 stycken (inklusive askgravplatsens 539 st) varav lediga gravplatser uppgår till 764 stycken; 268 urngravar, 466 askgravplatser och 30 kistgravar.

Vi har uppdaterat gravboken och sökt efter innehavare till gravar som saknat detta.

Under året har verksamheten GDPR-anpassats.

2018 gjordes följande utbildningar: Att möta sorg och sörjande, säkra materiallyft och gravstenshantering, FAS kyrkogård, handhavande av grävmaskin, arbetsmiljö, arbetsledning, begravningslagen steg 2 samt "ställ om för framtiden", ett seminarium angående arbetet med Agenda 2030.

En konferens hölls på Skepparholmen i januari, då vi grovplanerade våra projekt för året och framåt.

Vad gäller årets stora investering, bygget av nya maskinhallen, så blev investeringen 500 tkr lägre än budgeten som låg på 7 mkr. Det gjordes ett arbete med att hårdgöra 650 kvm mark bakom maskinhallen inför nästa års asfaltering. Konsultkostnaden på 230 tkr för projekteringen av maskinhallen tillkom driftsbudgeten istället för investeringsbudgeten. Belysningsprojektet – att byta ut armaturerna på parkeringarna hanns inte med och fick skjutas på nästa år. En ökning av förnyelser av gravrätter ledde till ett extra tillskott på intäktssidan. Ökningen beror på det arbete som gjorde 2002 med att hitta innehavare till gravrätter

Serviceverksamheten

Under 2018 hade vi totalt 401 skötselavtal. De perenna alternativen uppgick under 2018 till 4%. Vi har inventerat och uppdaterat tjänsteutbudet och framhåver nu de perenna alternativen i ett bra presentationsmaterial, både på hemsidan och i broschyrer. Under 2018 har vi helt gått ifrån alla skötselavtalsformer förutom ettårsavtal som faktureras i förskott. I vårt utbud finns bara färdiga paket; stora och lilla perennpaketet och stora och lilla blompaketet. Vi erbjuder fem perenna alternativ; Stillheten, Lilla fält, Grönt kulturarv, Rosa skyar samt Solbädd. Nytt på prislistan är också grästrimning för den som endast behöver hjälp med detta. Två större utskick genomfördes under hösten 2018 och ett stort arbete följde med att teckna nya avtal och med uppföljning av utskicket. Utvärdering kommer att göras under hösten 2019.

Ekonomisk uppföljning 2018

Resultatrapport

	Budget	Utfall	
Kyrkoavgift	22 080	22 429	102%
Begravningsavgift	5 732	6 005	105%
Ekonomisk utjämning	-4 050	-4 126	102%
Utdelning prästlönetillgångar	800	1 484	186%
Erhållna gåvor & bidrag	165	1 209	733%
Övriga verksamhetsintäkter	778	782	101%
Clearingintäkter	470	377	80%
Clearingkostnader	-270	-422	156%
Personalkostnader	-14 043	-13 920	99%
Utbildning & konferenser	-385	-262	68%
Övriga verksamhetskostnader	-6 798	-8 012	118%
Underhåll fastighet & mark	-1 555	-1 783	115%
Avskrivningar	-1 959	-1 789	91%
Finansiella poster	-100	-113	113%
Totalt	865	1 859	

Årets resultat är 1,0 mkr bättre än budget. Detta förklaras i första hand med en extra utdelning från prästlönetillgångar (1,5 mkr istället för 800 tkr som budgeterat), samt högre netto kyrkoavgift (270 tkr mer än budget).

Erhålla gåvor och bidrag består av stiftbidrag till integrationsverksamhet (190 tkr, + 130 tkr jämfört med budget), riktade projektbidrag för ensamkommande ungdomar i hemlöshet (305 tkr) och Kyrkoantikvariskersättning-KAE (500 tkr).

Begravningsavgift som redovisas täcker de faktiska netto kostnaderna för begravningsverksamhet vilka blev 250 tkr högre än budget.

Clearingintäkter & clearingkostnader

Clearingsystemet för förrättningar genererar ett överskott på 90 tkr (budget 270 tkr). För konfirmation blir utfallet -135 tkr (budget: - 40 tkr), vilket motsvarar de minskade lägerkostnader på 150 tkr.

Personalkostnader, utbildning och konferenser

Inga större avvikelser att notera utom de lägre utbildning- och konferenskostnaderna.

Underhållskostnader för fastigheterna är 230 tkr högre än budgeten. Hänsyn taget för erhållet KAE för konserveringar (170 tkr) och VoU plan för kyrkan (190 tkr) samt kyrktak

(30 tkr) blir nettokostnader ca 150 tkr lägre än budget.

Övriga verksamhetskostnader: utfallet följer budgeten men innehåller dels kostnader för integrationsprojektet som är helt finansierade med bidrag (+305 tkr) samt fler avvikelser på verksamhetsnivå.- läs nedan

Avskrivningskostnaderna blir 250 tkr lägre än budget, vilket förklaras av att vissa investeringar blev klara senare än tänkt och andra pågår fortfarande.

Sammanfattning av viktigaste resultatpåverkande budgetavvikelser

Högre intäkter	
Kyrkoavgift	270 tkr
Extra utdelning PLT	680 tkr
KAE för orgeln	120 tkr
Bidrag integration	130 tkr
Lägre intäkter	
Clearing förrättning netto	180 tkr
Lägre kostnader	
Lägerkostnader konfirmation	150 tkr
Underhåll fastigheter utan KAE	150 tkr
Personalkonferens & utbildningar	120 tkr
Inköp & övrigt	100 tkr
Högre kostnader	
Sjölidens kapell: konsult och inventarier	500 tkr
Clearing konfirmation	100 tkr
Körer	65 tkr

Analys per verksamhetsdel

Grundläggande verksamhet

GUDM	Budget	Utfall	%
Erhållna gåvor & bidrag	65	564	867%
Övriga verksamhetsintäkter	114	102	90%
Clearingintäkter	470	377	80%
Clearingkostnader	-240	-422	176%
Personalkostnader	-5 383	-5 303	99%
Övriga verksamhetskostnader	-1 916	-2 142	112%
<i>Barnverksamhet</i>	-158	-147	93%
<i>Diakoni, mission & vuxenverksamhet</i>	-741	-1 025	138%
<i>Gudstjänster och förrättningar</i>	-141	-243	172%
<i>Ungdomsverksamhet och konfirmation</i>	-876	-727	83%
Totalt	-6 890	-6 825	99%

Musik (externa kostnader)	Budget	Utfall	%
321 Konsertverksamhet	-153	-202	132%
119 Musik i gudstjänstlivet	-758	-797	105%
Totalt	-911	-999	110%

- Erhållna gåvor och bidrag innehåller ej budgeterade gåvor till diakoni (90 tkr), ett bidrag för integrationsarbete på 190 tkr (130 tkr över budget) och projektbidrag på 305 tkr.
- Clearingsystemet för förrättning genererar ett överskott på 90 tkr (budget 270 tkr, och förra året 200 tkr). Clearingsystemet för konfirmation genererar ett underskott på 136 tkr (budgeterat med underskott på 45 tkr).
Kostnaderna för konfirmationsverksamhet blev 150 tkr lägre än budgeterat då färre ungdomar konfirmerades i församlingen och fler i andra församlingar.
- Övriga kostnader inom diakoni innehåller kostnader för ej budgeterade bidrag till enskilda personer (35 tkr) samt kostnader till integrationsprojektet ensamkommande ungdomar i hemlöshet (305 tkr).
- Externa kostnader för musikverksamhet innehåller utgifter för körresor på sammanlagt 258 tkr. Utfallet är 63 tkr högre än budget då oanvända medel från tidigare år användes.

Stöd, ledning och gemensamma kostnader

Stöd, ledning och gemensamma kostnader	Budget	Utfall	%
Övriga verksamhetsintäkter	38	35	92%
Personalkostnader	-3 790	-3 842	101%
Utbildning & konferenser	-285	-123	43%
Övriga verksamhetskostnader	-1 796	-1 614	90%
<i>Församlingsadm & verksamhetsstöd</i>	-227	-186	82%
<i>Gemensamma kostnader</i>	-908	-846	93%
<i>Information</i>	-524	-480	92%
<i>Ledning, val och revision</i>	-137	-102	75%
Totalt	-5 833	-5 544	95%

- Utfallet följer budgeten, utom kostnader för personalkonferensen som blev 160 tkr lägre än budgeterat. I övrigt gjordes besparingar på inköp och konsultstöd.

Fastigheter

Fastigheter	Budget	Utfall	%
Erhållna gåvor & bidrag	0	499	
Övriga verksamhetsintäkter	251	226	90%
Personalkostnader	-1 268	-1 257	99%
Övriga verksamhetskostnader	-1 250	-1 942	155%
Underhåll fastighet & mark	-855	-990	116%
<i>Fastigheter - gemensamma kost</i>	-130	0	0%
<i>Kyrkan</i>	-210	-572	273%
<i>Sjöliden</i>	-430	-346	80%
<i>Sjölidens kapell</i>	0	-41	
<i>Sockenstugan</i>	0	-31	
<i>Övriga fastigheter och mark</i>	-85	0	0%
Avskrivningar	-1 221	-1 148	94%
<i>Kyrkan</i>	-280	-285	102%
<i>Sjöliden</i>	-814	-751	92%
<i>Sjölidens kapell</i>	-96	-81	84%
<i>Sockenstugan</i>	-27	-27	100%
<i>Övriga fastigheter och mark</i>	-4	-4	100%
Totalt	-4 343	-4 612	106%

- Församlingen har erhållit 499 tkr i KAE (kyrkoantikvarisk ersättning) Detta avser Vård och underhållsplan för kyrkan (188 tkr), konserveringar av kyrkliga inventarier (169 tkr), rengöring av orgeln (112 tkr) och en mindre underhållsåtgärd på kyrktaket (30 tkr).
- Övriga verksamhetskostnader innehåller konsultstöd för Sjölidens kapell (317 tkr) och inredning av kapellet (240 tkr). Beslutet om omfördelning av budget för detta togs av Kyrkorådet. Besparingar gjordes inom andra verksamheter eller kontogrupper. Elkostnader blev 80 tkr högre än budgeterat vilket relateras till ny verksamhet i Lyckebo och uppvärmning av Sockenstugans lägenhet, samt högre el-priser.
- Underhållskostnader som redovisas för kyrkan innehåller åtgärder på 450 tkr som finansieras delvis med KAE.

Begravningsverksamhet

Begravningsverksamhet	Budget	Utfall	%
Begravningsavgift	5 732	5 764	101%
Erhållna gåvor & bidrag	0	4	
Övriga verksamhetsintäkter	12	82	682%
Clearingintäkter	0	0	
Clearingkostnader	-30	0	0%
Personalkostnader	-2 211	-2 147	97%
Utbildning & konferenser	-100	-95	95%
Övriga verksamhetskostnader	-808	-1 193	148%
Underhåll fastighet & mark	-700	-793	113%
Avskrivningar	-738	-641	87%
Interna intäkter och kostnader	-1 157	-1 223	106%
Totalt	0	-241	

- Övriga verksamhetsintäkter avser avgifter för förnyelse av gravrätt.
- Övriga verksamhetskostnaderna innehåller 230 tkr i konsultstöd för maskinhallen, en högre kostnad för kremering (40 tkr över budget) och IT-kostnader i samband med byggnation av maskinhallen (70 tkr).
- Underhållskostnader: projektet för belysning senareläggs (besparing under 2018 på 250 tkr). Markarbete runt maskinhallen som inte var budgeterat uppgår till 540 tkr.
- Begravningsverksamheten har en nettoskuld (underskott) på 229 tkr per 31 dec 2018.

Investeringar

	2018	2018- prognos	Kommentarer
Kyrkan			
Säkerhetsskåp	60	30	Kompletteras eventuellt med en till 2019
Digitalorglen		50	
Parkeringar	200	0	Slutförs 2019
Solceller- maskinhallen	400	301	Bidrag beviljad för 30%
Sjöleden			
Traktor (snöröjning mm)	200	0	Eventuellt 2019
Inredning kapellet	400	0	Direktavskrivning
Kapellet	11 000	11 100	Ombyggnation + ljud + 300 tkr konsultstöd
SUMMA församlingen	12 260	11 481	
Fastigheter o mark BV			
Siktförbättring	1 000	0	OBS: slutförs 2019
Maskiner, inventarier	50	0	
Säkerhet - k.gård & kyrkan	300	70	Lås-larm maskinhall
Utvigning kyrkogården		430	Rivning
Asfaltering vid maskinhallen	150		Nytt äskande 2019
Kyrkogårdsexpedition	7 000	6 500	Maskinhallen + 230 tkr konsultstöd
SUMMA begravn. verks.	8 500	7 000	
TOTALT	20 760	18 481	

Investeringarna blir 2,3 mkr lägre än budgeterat. Församlingen har dock en dold skuld på 1,5 mkr för pågående arbete med siktförbättringen.

